

Beskyttende faktorer i arbejdet med voksne med udviklingshæmning og udadreagerende adfærd

8 beskyttende faktorer kan være med til at forebygge og hæmme udadreagerende adfærd blandt voksne med udviklingshæmning. Dét viser en undersøgelse, foretaget af VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd for Socialstyrelsen, VISO.

Udadreagerende adfærd skyldes sjældent en enkelt faktor, men opstår i et komplekst samspil mellem borgeren, de fagprofessionelle og omgivelserne. Denne kompleksitet betyder, at der skal trækkes på mange redskaber i indsatsen for at hjælpe borgeren – og at der også skal være en særlig opmærksomhed på de fagprofessionelles faglige tilgang og egen adfærd samt på de fysiske rammer og organiseringen.

VIVE's undersøgelse slår fast, at det er vigtigt at foretage en grundig udredning af borgernes ressourcer og udfordringer for at forstå, hvad der udløser adfærd hos borgeren.

Undersøgelsen viser endvidere, at det er vigtigt at være opmærksom på personalets tilgang og egen adfærd i mødet med borgeren, herunder også på, hvordan borgeren oplever mødet med de fagprofessionelle, samt på indretningen af de fysiske rammer og organiseringen af tilbuddet, fx i form af voldsforebyggelsespolitikker, retningslinjer eller mulighed for faglig sparring.

De **8 beskyttende faktorer**, identificeret af VIVE, er præsenteret på næste side.

Undersøgelsen er baseret på danske erfaringer og internationale studier og samler viden om de tilgange, metoder eller redskaber, som har vist sig særligt virksomme i arbejdet med borgere med udviklingshæmning og udadreagerende adfærd. Undersøgelsen kan læses i sin helhed i rapporten: „Voksne med udviklingshæmning og udadreagerende adfærd – en kortlægning af virksomme metoder og lovende praksis.“ VIVE, 2018, samt i en pixiudgave: „Voksne med udviklingshæmning og udadreagerende adfærd – en kortlægning af virksomme metoder.“ VIVE og Socialstyrelsen, 2018.

Beskyttende faktorer i arbejdet med voksne med udviklingshæmning og udadreagerende adfærd

➤ **Borgerens ressourcer og udfordringer**

De fagprofessionelle:

- har viden om borgerens kognitive, psykiske og kommunikative funktionsniveau
- har viden om somatiske problemstillinger og ordineret medicin
- har viden om sociale forhold, der kan påvirke borgeren
- har viden om andre forhold, der øger eller mindsker borgerens trivsel og mestring.

➤ **Borgerens ressourcer og hensigtsmæssige mestring**

De fagprofessionelle:

- støtter borgeren i at træne og udvikle hensigtsmæssige mestringsstrategier
- fokuserer på borgerens rettigheder og evne til selvbestemmelse
- tilbyder borgeren meningskabende aktiviteter
- støtter borgeren i at opbygge sociale netværk
- støtter borgeren i at anvende velfærdsteknologi såsom kommunikationshjælpemidler.

➤ **Fagprofessionelles tilgang**

De fagprofessionelle:

- forebygger og håndterer udadreagerende adfærd på en ikke-konfronterende måde
- anvender anerkendende verbal kommunikation og kropssprog
- er nærværende og interesseret i samværet med borgeren
- arbejder på at nedtrappe konfliktniveauet
- respekterer borgerens personlige rum
- tilpasser løbende krav og forventninger til borgerens ønsker, behov og livssituation.

➤ **Fysiske omgivelser**

De fysiske rammer:

- skaber tryghed og overskuelighed i de fysiske rammer, herunder mulighed for ro
- giver borgeren mulighed både for socialt samvær og for at kunne trække sig tilbage
- understøtter fagpersonalets sikkerhed i interaktion med borgeren
- indrettes med inddragelse af borgerens ønsker og behov.

➤ **Den udadreagerende adfærds funktion**

De fagprofessionelle:

- har viden om forhold, der medvirker til at skabe og opretholde udadreagerende adfærd
- har viden om, hvad der gør situationer u håndterbare for borgeren
- har viden om, hvad borgeren forsøger at kommunikere gennem sin adfærd.

➤ **Fagprofessionelles kompetencer og perspektiv på borgeren**

De fagprofessionelle:

- har specialiseret viden om målgruppen og den enkelte borgers særlige udfordringer
- har faglig viden og kompetencer til at forebygge og håndtere udadreagerende adfærd
- tilpasser krav og kommunikation til borgerens ressourcer
- forstår udadreagerende adfærd som noget, der udløses i samspillet mellem borger og omgivelser.

➤ **Borgerinddragelse**

De fagprofessionelle:

- lader den enkelte borgers ønsker og behov være rammesættende for den specialpædagogiske praksis
- støtter borgeren i at udtrykke egne behov, ønsker og oplevelser
- inddrager borgeren i at identificere faktorer og situationer, der kan udløse udadreagerende adfærd
- inddrager borgeren i aftaler om forebyggelse og egen mestring af situationer, der kan føre til udadreagerende adfærd

➤ **Organisering**

Tilbuddet:

- har handlingsvejledende voldsforebyggelsespolitikker med fokus på trivsel og sikkerhed
- har retningslinjer for udvikling og fastholdelse af et positivt arbejdsmiljø
- sikrer, at de fagprofessionelle har de rette faglige kompetencer og mulighed for faglig sparring, supervision mv.
- arbejder systematisk med risikovurdering af den enkelte borger med inddragelse af borgerens perspektiv.

